

Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela
Faculty of Economics, Matej Bel University

Katedra cestovného ruchu a spoločného stravovania
Department of Tourism and Hospitality

Naša skúsenosť mení vaše poznanie * Our experience changes your knowledge

• Štúdium cestovného ruchu * Bakalárske štúdium – študijný program: <i>Cestovný ruch</i>* Inžinierske štúdium – študijný program: <i>Ekonomika a riadenie cestovného ruchu</i>* Doktorandské štúdium – študijný program: <i>Cestovný ruch</i>• Základný a aplikovaný výskum• Vedecký Seminár Academica Turistica• Vedecké konferencie• Kurzy celoživotného vzdelávania• Publikačná činnosť• Poradenská a konzultačná činnosť• Klub absolventov	• Study of tourism * Bachelor study – study program: <i>Tourism</i>* Master study – study program: <i>Economics and Management of Tourism</i>* PhD study – study program: <i>Tourism</i>• Basic and applied research• Scientific Seminar Academica Turistica• Professional conferences• Courses in lifelong learning• Edition of publications• Advisory and consulting activities• Alumni club

Adresa: Tajovského 10, 975 90 Banská Bystrica
www.ef.umb.sk, telefón +421 48 446 22 12

Ekonomická revue cestovného ruchu – vedecký časopis Ekonomickej fakulty UMB, vychádza štyrikrát ročne. Adresa redakcie: Ekonomická fakulta UMB, Tajovského 10, 975 90 Banská Bystrica. Redaktor: Ing. Tomáš Gajdošík PhD., e-mail: tomas.gajdosik@umb.sk, telefón 048/446 22 15.

Ročné predplatné je 12 €, poštovné a balné 3 € v SR a 6 € do zahraničia.

IČO vydavateľa: 30 232 295

Dátum vydania: marec 2016

Tlač: DALI-BB, s. r. o. Banská Bystrica; e-mail: daliprint@daliprint.eu

ISSN 0139-8660

Cena 3,00 €

EKONOMICKÁ REVUE CESTOVNÉHO RUCHU

1

2016

Ekonomická revue cestovného ruchu

Vedecký časopis Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Uverejňuje pôvodné state a analytické štúdie domácich a zahraničných autorov zamerané na rozvíjanie teórie cestovného ruchu, poskytuje priestor na diskusiu o aktuálnych problémoch cestovného ruchu na Slovensku a v európskom kontexte, prináša recenzie a anotácie publikácií užitočných pre teoretikov a praktikov cestovného ruchu.

O uverejnených statkoch prináša referencie CIRET Centre International de Recherches et d'Etudes Touristiques vo Francúzsku.

Economic Review of Tourism

Scientific Journal of the Faculty of Economics, Matej Bel University in Banská Bystrica. It publishes original articles and analytical studies of Slovak and foreign authors aimed at the development of tourism theory, gives space for professional discussion on topical problems of tourism in Slovakia and Europe, and offers reviews and notes of publications useful for tourist theoreticians and practitioners.

The references of the published articles are made by the CIRET Centre International de Recherches et d'Etudes Touristique in France.

Editor/Editor-in Chief

prof. Ing. Marian Gúčík, PhD., Ekonomická fakulta UMB Banská Bystrica

Vychádza štyrikrát ročne.

Evidenčné číslo MK SR EV 156/08

ISSN 0139-8660

Printed in Slovakia

Ročník 49 – 2016 – číslo 1

Volume 49 – 2016 – Number 1

Ekonomická revue cestovného ruchu

Economic Review of Tourism

Ekonomická fakulta
Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici

Faculty of Economics
Matej Bel University Banská Bystrica

Slovakia

Redakčná rada/ Editorial Board

doc. Ing. Jarmila Indrová, CSc.
Fakulta mezinárodních vztahů VŠE v Praze, Czech Republic
doc. Ing. Jana Jarábková, PhD.
Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja SPU v Nitre
doc. Ing. Jana Kučerová, PhD.
Ekonomická fakulta UMB v Banskej Bystrici
doc. Ing. Andrej Malachovský, PhD.
Ekonomická fakulta UMB v Banskej Bystrici
doc. Ing. Vanda Maráková, PhD.
Ekonomická fakulta UMB v Banskej Bystrici
doc. Ing. Ján Oriška, PhD.
Ekonomická fakulta UMB v Banskej Bystrici
prof. dr. Harald Pechlaner
Mathematisch-Geographische Fakultät, Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt, Germany
prof. dr. hab. Andrzej Rapacz
Wydział Ekonomii, Zarządzania i Turystyki w Jeleniej Górze, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Poland
dr. hab. Jolanta Staszewska
Wydział Ekonomii i Zarządzania Politechniki Opolskiej, Poland
prof. Ing. Milota Vetráková, PhD.
Ekonomická fakulta UMB v Banskej Bystrici
doc. RNDr. Jiří Vystoupil, CSc.
Ekonomicko-správní fakulta Masarykovy univerzity v Brně, Czech Republic

Recenzenti

Ing. Tomáš Gajdošík, PhD., prof. Ing. Marian Gúčík, PhD., doc. Ing. Vanda Maráková, PhD., doc. Ing. Ján Oriška, PhD., doc. Ing. Mária Seková, PhD.

Korektúra anglického jazyka

Ing. Tomáš Gajdošík, PhD.

Ekonomická revue cestovného ruchu, roč. 49, 2016, č. 1

Economic Review of Tourism, vol. 49, 2016, no. 1

State/ Articles

Milota Vetráková, Jaroslav Kubaľa
Fluktuácia a stabilizácia zamestnancov v hoteloch na Slovensku 4
Turnover and Stabilization of Employees in Hotels in Slovakia

Jana Kučerová, Ivana Magátová
Cieľové trhy cestovného ruchu Slovenska a ich osobitosti 13
Generating Markets in Slovak Tourism and Their Specific Features

Lucia Hrubalová
Regionálne produkty v ponuke cestovného ruchu regiónu Nitra 24
Regional Products in Tourism Offer of Nitra Region

Miroslav Hruška
Predikcia príjmov z investície vo vybraných hoteloch 33
Investment Revenue Forecast in Selected Hotels

Marian Gúčík, Kristína Pančíková
Pracovné ambície absolventov cestovného ruchu Ekonomickej fakulty
Univerzity Mateja Bela z roku 2015 41
*Professional Ambitions of Tourism Graduates at the Faculty of Economics
Matej Bel University in 2015*

Informácie/ Information

Vplyv globálnej hospodárskej krízy na nákupné správanie obyvateľov
krajín V4 v cestovnom ruchu (Kristína Pančíková, Diana Kvasnová) 54
*The Impact of Global Economic Crisis on the Customer Behaviour
of V4 Citizens in Tourism*

Recenzie/ Review

Kultúrny cestovný ruch (Kristína Pančíková) 60
Cultural Tourism

Spolupráca v podnikoch a cieľových miestach cestovného ruchu
(Diana Kvasnová) 62
Collaboration in Tourism Businesses and Destinations

z ktorých sa učí neurónová sieť. Údaje určené na učenie sa zhromažďujú zväčša na ser-
veroch, kde ich spravujú administrátori. Program Swing NN umožňuje v užívateľskom
prostredí jednoduchú predikciu trendu vývoja. Pri aplikácii metódy neurónových sietí je
potrebné rešpektovať jej obmedzenia, ktoré môžu mať za následok nepresnosti. Ak majú
hotely záujem zistiť predovšetkým trend vývoja premennej v budúcnosti, neurónové siete
im umožnia získať prístup k výsledkom.

Kľúčové slová: Hotel. Investície. Neurónová sieť. Predpoveď.

Použitá literatúra

- [1] CLAVERIA, O., MONTE, E., TORRA, S. 2013. *Tourism demand forecasting with different neural net-
works models*. Barcelona : Research Institute of Applied Economics, 2013 [cit. 2016-05-03]. Dostupné
na internete: <http://www.ub.edu/irea/working_papers/2013/201321.pdf>.
- [2] DELURGIO, S., HAYS, F. 2001. Understanding the financial interests in neural networks. In *Credit &
Financial management review*, roč. 7, 2001, č. 3. ISSN 20051001, s. 27 – 53.
- [3] GAYAR, N. 2010. Exploiting Neural Networks to Enhance Trend Forecasting for Hotels reservations.
In GAYAR, M. a iní. *Artificial Neural Networks in Pattern Recognition*. Berlin : Springer Verlag, 2010,
s. 241 – 251. ISBN 978-3-642-12158-6.
- [4] HAYKIN, S. 1999. *Neural networks: A comprehensive foundation*. 2. vyd. New York : Prentice Hall,
1999. 842 s. ISBN 0-132-73350-1.
- [5] KAČMÁRY, P. MELINDŽÁK, D. 2010. Prognózovanie obchodu a výroby v dynamicky sa meniacich
podmienkach trhu. In *Acta Montanistica Slovaca*, roč. 15, 2010, č. 1. ISSN 0139-8660, s. 53 – 60.
- [6] KLIŠTIK, T. 2011. Neurónové siete a umelá inteligencia v riadení podnikov. In *Modelovanie, simula-
cie a optimalizácie podnikových procesů v praxi*: zborník z konferencie. Praha : ČSOP, 2011, s. 174 – 182.
ISBN 978-80-260-0023-5.
- [7] LAW, R. 1999 Room occupancy rate forecasting: a neural network approach. In *Tourism Manage-
ment*, roč. 20, 1999, č. 2, s. 89 – 97.
- [8] LAW, R., AU, N. 1998. A neural network model to forecast Japanese demand for travel to Hong Kong.
In *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, roč. 10, 1998, č. 6, s. 234 – 239.
- [9] MANDIC, P. 2001. *Recurrent Neural Networks for Prediction: Learning Algorithms, Architectures and
Stability*. 1. vyd. West Sussex : Wiley, 2001. 285 s. ISBN 0-471-49517-4.
- [10] Travel and tourism economic impact 2012. Slovakia. [online]. Dostupné na internete: <http://www.wttc.org/site_media/uploads/downloads/slovakia2012.pdf>
TSAY, R. 2010. *Analysis of Financial Time Series*. 3. vyd. Chicago : Wiley, 2010. 677 s. ISBN 978-0-
470-41435-4.

Adresa autora: Ing. Miroslav Hruška, Ekonomická fakulta UMB v Banskej Bystrici,
Tajovského 10, 974 01 Banská Bystrica; e-mail: miroslav.hruska@
umb.sk

Pracovné ambície absolventov cestovného ruchu Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela z roku 2015

Professional Ambitions of Tourism Graduates at the Faculty of Economics Matej Bel University in 2015

Marian Gúčík, Kristína Pančíková

*Annually the Department of Tourism and Hospitality at the Faculty of Economics Matej Bel Univer-
sity makes a questionnaire survey among students which finished their study. This year 47 full-time
students and 8 part-time students participated in this survey. Its aim was to find expectations of tour-
ism graduates about their success in practice. This article compares plans about future employment or
further study of graduates, which finished their study in 2008 – 2015. Except of future plans of gradu-
ates, the article discusses also their motivation, which leads them to study tourism at the Faculty of
Economics Matej Bel University and their actual view on this decision.*

Keywords: Ambitions. Employment. Graduates. Study. Tourism.

JEL Classification: L83, M₅₄, O₁₅.

Úvod

V súčasnosti existuje na Slovensku široké spektrum možností štúdia ekonomi-
ky a manažmentu. Ekonomické odbory možno študovať na 14 fakultách 10 sloven-
ských univerzít a vysokých škôl. Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela, ktorá
sa v hodnotení ekonomických fakúlt podľa Akademickej rankingovej a ratingovej
agentúry umiestnila v roku 2014 na štvrtom mieste ponúka štúdium piatich akredi-
tovaných študijných odborov (ARRA, 2014). Jedným z nich je študijný odbor 6314
cestovný ruch, ktorý je možné absolvovať v bakalárskom, inžinierskom aj doktorand-
skom stupni štúdia.

Edukácia cestovného ruchu na Slovensku siaha do 60. rokov 20. storočia a sú-
visí so zriadením Katedry ekonomiky cestovného ruchu a spoločného stravovania
na Vysokej škole ekonomickej v Bratislave, ktorá v roku 1973 prešla do Banskej
Bystrice a významnou mierou participovala na vzniku Fakulty ekonomiky služieb
a cestovného ruchu VŠE, dnešnej Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela. Počas
rokov svojej existencie sa katedra ako pedagogické a vedecko-výskumné pracovisko
spolupodieľa na príprave absolventov(tiek) pre prax cestovného ruchu.

Akademický rok 2014/2015 bol pre katedru výnimočný, pretože si pripomínala 50. výročie svojho založenia. Pri tejto príležitosti organizovala medzinárodnú vedeckú konferenciu na tému „Vzdelávanie mládeže v cestovnom ruchu a uľahčenie jej vstupu na trh práce“. S poslaním katedry súvisela aj téma konferencie. S príspevkom o uplatnení absolventov(tiek) cestovného ruchu Ekonomickej fakulty Univerzity Mateja Bela na trhu práce vystúpila M. Vetráková (2014). Prezentovala rozdiely v uplatňovaní absolventov(tiek) v rokoch 1990 -1998, 2000 – 2010 a 2008 – 2012, ako aj názory a požiadavky zamestnávateľov na vysokoškolsky vzdelaných absolventov(tiek) pre potreby praxe.

V snahe skvalitňovať a prispôbovať prípravu absolventov(tiek) požiadavkám praxe robí katedra každoročne prieskum o ich očakávaniach a pripravenosti na prácu v študovanom odbore. Okrem toho skúma aj motívy, ktoré ich viedli k voľbe štúdia, požiadavky na budúce zamestnanie a záujem využiť poznatky nadobudnuté počas štúdia v praxi.

1. Cieľ, materiál a metodika

Cieľom state je identifikovať zhody a rozdiely v motivácii k štúdiu a v pracovných ambíciách absolventov(tiek) cestovného ruchu, ktorí(é) ukončili štúdium na Ekonomickej fakulte Univerzity Mateja Bela v akademickom roku 2014/2015 s motiváciou a pracovnými ambíciami absolventov(tiek) v predchádzajúcich rokoch. Prieskum požiadaviek absolventov(tiek) na budúce zamestnanie robí katedra už ôsmy rok. Prieskum sa uskutočňuje metódou opytovania. Nástrojom zberu dát je dotazník, ktorý v roku 2013 prešiel určitými úpravami. V súčasnosti dotazník obsahuje 18 otázok, z toho 14 otázok sa týka motivácie štúdia cestovného ruchu, pripravenosti a požiadaviek absolventov(tiek) na vykonávanie budúcich pracovných pozícií a 4 otázky sú socio-demografického charakteru. Ide najmä o uzavreté a poloopené otázky, v ktorých majú respondenti(tky) možnosť vybrať jednu alebo viac odpovedí, prípadne formulovať vlastnú odpoveď. Rozsev dotazníka sa robil v máji 2015 a vyplnilo ho 55 respondentov(tiek), ktorí(é) ukončili inžinierske štúdium cestovného ruchu v akademickom roku 2014/2015, čo je najmenej za sledované obdobie. Súvisí to s poklesom študentov(tiek) prijatých na štúdium v posledných rokoch.

Údaje získané dotazníkovým prieskumom sme spracovali vybranými metódami deskriptívnej štatistiky za použitia programu MS Excel. Spracované údaje z roku 2015 porovnávame s priemernými údajmi za predchádzajúce roky. Metóda komparácie nám umožňuje sledovať, ako absolventi(tky) v čase menia svoje očakávania o uplatnení v praxi.

2. Charakteristika výskumnej vzorky

Výskumnú vzorku tvorí 55 respondentov(tiek), ktorí absolvovali inžinierske štúdium v študijných programoch Ekonomika podnikov cestovného ruchu alebo

Interkultúrna komunikácia v cestovnom ruchu. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi zaznamenávame výrazný pokles počtu respondentov(tiek). V rokoch 2008 až 2014 vyplnilo dotazník 631 respondentov(tiek), t. j. v období 7 rokov pripadá na jeden rok v priemere 90 respondentov(tiek), najviac v roku 2010, až 121 respondentov(tiek), čo je viac ako dvojnásobok ich počtu v roku 2015 (tabuľka 1).

Tabuľka 1 Vývoj počtu respondentov(tiek) od roku 2008

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Spolu
Počet respondentov	62	94	121	94	77	116	67	55	686

Prameň: Spracované podľa Gúčík, Al Khouri, 2014 a vlastné spracovanie, 2015.

Z počtu absolventov v roku 2015 tvorili takmer 90 % ženy (tabuľka 2). Podobný trend sledujeme aj v minulých rokoch. Muži preferujú skôr štúdium technických odborov. Túto skutočnosť potvrdzuje aj Ústav informácií a prognóz školstva (2013), podľa ktorého v roku 2012 podali muži 77 % všetkých prihlášok na štúdium technických vied a 62,6 % prihlášok na štúdium vojenských a bezpečnostných vied. O štúdium spoločensko-ekonomických vied, kam zaraďujeme aj cestovný ruch, prejavili dvojnásobne väčší záujem ženy ako muži. Z počtu prihlášok na odbory tohto zamerania odoslali až 65,9 %.

Tabuľka 2 Štruktúra absolventov podľa pohlavia

Pohlavie/Rok	2008 – 2014		2015	
	Počet	Podiel v %	Počet	Podiel v %
Ženy	79	87,8	49	89,1
Muži	11	12,2	6	10,9
Spolu	90	100,0	55	100,0

Prameň: Spracované podľa Gúčík, Al Khouri, 2014 a vlastné spracovanie, 2015.

Z 55 absolventov(tiek) bolo 47 denného štúdia a 8 externého štúdia. Hoci ich absolútny počet oproti priemeru rokov 2008 – 2014 poklesol, štruktúra respondentov(tiek) podľa formy štúdia zostala približne rovnaká. Viac ako 4/5 respondentov(tiek) tvorili absolventi(tky) dennej formy štúdia (tabuľka 3).

Tabuľka 3 Štruktúra absolventov(tiek) podľa formy štúdia

Forma štúdia/Rok	2008 – 2014		2015	
	Počet	Podiel v %	Počet	Podiel v %
Denná	75	83,3	47	85,5
Externá	15	16,7	8	14,5
Spolu	90	100,0	55	100,0

Prameň: Spracované podľa Gúčík, Al Khouri, 2014 a vlastné spracovanie, 2015.

V roku 2015 bol priemerný vek absolventa(tky) denného štúdia 24,2 rokov, tzn. identický s priemerným vekom v rokoch 2008 – 2014. Najmladší(ia) absolvent(tka) mal(a) 22 rokov a najstarší(ia) 27 rokov. Absolvent(tka) externého štúdia dosiahol(a) oproti tomu v roku 2015 vyšší priemerný vek o 5,1 roka. Najmladší(ia) absolvent(tka) externista(tka) bol(a) 25-ročný(á) a najstarší(ia) 40-ročný(á). Oproti priemeru rokov 2008 – 2014 vzrástol vek externistov(tiek) o 2,2 rokov (tabuľka 4). Domnievame sa, že zvyšujúci sa vek absolventov(tiek) externého štúdia môže svedčiť aj o tom, že externé štúdium prestáva byť iba náhradou za neúspešné uchádzanie sa o denné štúdium a začínajú o neho viac prejavovať záujem ľudia, ktorí sa snažia zvýšiť svoju kvalifikáciu vzhľadom na svoje osobné záujmy alebo pracovnú pozíciu.

Tabuľka 4 Priemerný vek absolventov(tiek) podľa formy štúdia

Priemerný vek v rokoch/Rok	2008-2014	2015
Absolventi(tky) DŠ	24,2	24,2
Absolventi(tky) EŠ	27,1	29,3

Poznámka: DŠ- denné štúdium, EŠ- externé štúdium.

Prameň: Spracované podľa Gúčík, Al Khouri, 2014 a vlastné spracovanie, 2015.

Spomedzi 55 absolventov(tiek), absolvovalo 14,5 % predchádzajúce štúdium na inej vysokej škole. Ide predovšetkým o zahraničných(é) študentov(tky) z Česka, ktorí(é) absolvovali bakalárske štúdium na českých vysokých školách, medzi ktorými dominuje Vysoká škola polytechnická v Jihlave. Ich podiel na celkovom počte absolventov(tiek) poklesol oproti roku 2014 o 5 % (tabuľka 5).

Tabuľka 5 Doterajšie štúdium absolventov(tiek) na inej vysokej škole

Štúdium na inej škole/Rok	2014		2015	
	Počet	Podiel v %	Počet	Podiel v %
Áno	13	19,4	8	14,5
Nie	54	80,6	47	85,5
Spolu	67	100,0	55	100,0

Prameň: Spracované podľa Al Khouri, 2014 a vlastné spracovanie, 2015.

Oveľa výraznejšiu zmenu zaznamenávame v ukončenom stredoškolskom vzdelaní absolventov(tiek). Oproti priemeru predchádzajúcich rokov počet absolventov(tiek) gymnázií poklesol o viac ako 20 %, napriek tomu tvoria medzi absolventmi(kami) cestovného ruchu najpočetnejšiu skupinu. Nezanedbateľne však vzrástol podiel absolventov(tiek) hotelových a obchodných akadémií (tabuľka 6).

U absolventov(tiek) stredných škôl sa predpokladá dobrá znalosť cudzích jazykov, ktoré by mali počas vysokoškolského štúdia ďalej rozvíjať. Z hľadiska požiadaviek zamestnávateľov je žiaduce, aby absolventi(tky) inžinierskeho štúdia, najmä cestovného ruchu ovládali slovom i písmom minimálne dva cudzie jazyky (Vetráková, 2014).

Tabuľka 6 Ukončené stredoškolské vzdelanie absolventov(tiek)

Stredná škola/Rok	2008-2014		2015	
	Počet	Podiel v %	Počet	Podiel v %
Gymnázium	60	66,7	23	41,8
Obchodná akadémia	13	14,4	12	21,8
Hotelová akadémia	12	13,3	17	30,9
Stredná priemyselná škola	2	2,2	1	1,8
Iné	3	3,3	2	3,6
Spolu	90	100,0	55	100,0

Prameň: Spracované podľa Gúčík, Al Khouri, 2014 a vlastné spracovanie, 2015.

Napriek tomu, takmer polovica absolventov(tiek) na tejto úrovni ovláda iba jeden cudzí jazyk (tabuľka 7).

Tabuľka 7 Schopnosť absolventov(tiek) komunikovať v cudzom jazyku slovom i písmom

Počet ovládaných cudzích jazykov/ Rok	2015	
	Počet	Podiel v %
1 cudzí jazyk	25	45,5
2 cudzie jazyky	23	41,8
3 cudzie jazyky	6	10,9
Viac ako 3 cudzie jazyky	1	1,8

Prameň: Vlastné spracovanie, 2015.

Najčastejšie ovládaným jazykom v roku 2015 rovnako ako aj v rokoch 2008 – 2014 bola angličtina. Výsledky prieskumu preukazujú, že anglicky komunikuje takmer 90 % absolventov(tiek). Požiadavku na znalosť anglického jazyka obsahuje každá druhá ponuka práce (www.profesia.sk, 2015). Nemčinou ako druhým najčastejšie

Tabuľka 8 Ovládanie cudzích jazykov

Jazyk/Rok	2008 – 2014		Absolventi 2015	
	Počet	Podiel v %	Počet	Podiel v %
Anglický	85	94,4	49	89,1
Nemecký	48	53,3	29	52,7
Francúzsky	10	11,1	3	5,5
Rusky	5	5,6	3	5,5
Poľsky	2	2,2	1	1,8
Maďarsky	2	2,2	1	1,8
Iný	11	12,2	7	12,7

Prameň: Spracované podľa Gúčík, Al Khouri, 2014 a vlastné spracovanie, 2015.

ovládaným jazykom komunikuje asi polovica absolventov(tiek). Spomedzi iných jazykov vedie španielčina (9,1 % absolventov). Ostatné jazyky ako francúzština, ruština, poľština a maďarčina nie sú príliš rozšírené (tabuľka 8).

Viac ako 90 % absolventov(tiek) uviedlo, že má skúsenosti s prácou v cestovnom ruchu (tabuľka 9).

Tabuľka 9 Skúsenosti s prácou v cestovnom ruchu

Skúsenosti/Rok	2008 – 2014		2015	
	Počet	Podiel v %	Počet	Podiel v %
Áno	83	92,2	52	94,5
Nie	7	7,8	3	5,5
Spolu	90	100,0	55	100,0

Prameň: Spracované podľa Gúčík, Al Khouri, 2014 a vlastné spracovanie, 2015.

Počas štúdia mali absolventi(tky) možnosť pracovať na pracovných pozíciách v ubytovacích a pohostinských zariadeniach cestovného ruchu a v cestovných kanceláriách. Dve respondentky mali skúsenosti s prípravou organizovaných podujatí. Iba jeden externý študent pracoval počas štúdia na vedúcej pozícii. Nikto z respondentov(tiek) pred ukončením štúdia nepodnikal(a) v cestovnom ruchu.

3. Výsledky a diskusia

Výsledky získané dotazníkovým prieskumom môžeme rozdeliť na dve časti. Prvá, menej početná skupina otázok sa vzťahuje na minulosť a skúma motívy, ktoré viedli absolventov(tky) k voľbe štúdia cestovného ruchu, ako aj ich aktuálny pohľad na toto rozhodnutie. Druhá, rozsiahlejšia skupina otázok je orientovaná na budúcnosť absolventov(tiek) a zisťuje ich preferencie pri hľadaní zamestnania. Pre katedru je poznanie zámerov absolventov(tiek) dôležitou spätnou väzbou, ktorú môže zohľadniť v príprave budúcich študentov.

3.1. Motivácia pri výbere štúdia cestovného ruchu

Výsledky prieskumu preukazujú, že absolventi(tky) si volia štúdium cestovného ruchu vo veľkej miere z toho dôvodu, že majú záujem o prácu v cestovnom ruchu (74,5 %). Aj v rokoch 2008 – 2014 bol tento motív dominantný (76,7 %). Dobrá povesť štúdia cestovného ruchu na Ekonomickej fakulte Univerzity Mateja Bela bola v tomto roku motívom pre tretinu absolventov(tiek). Oproti priemeru minulých rokov vzrástol ich podiel o 6 %. Ide o pozitívne zistenie, ktoré vypovedá o tom, že štúdium cestovného ruchu má dobré renomé a svedčí o jeho kvalite. Je to významné preto, lebo štúdium cestovného ruchu ponúka aj 7 ďalších fakúlt na slovenských vy-

sokých školách v rôznych odboroch. Vzrástol aj podiel absolventov(tiek), u ktorých bolo dominantným dôvodom predchádzajúce štúdium. Pozitívne hodnotíme, že žiadny(a) absolvent(tka) si nevybral(a) štúdium cestovného ruchu iba pre rodinnú tradíciu, nasledovanie spolužiakov alebo jeho nenáročnosť (tabuľka 10).

Tabuľka 10 Motívy pri voľbe štúdia cestovného ruchu

Motív/Rok	2008 – 2014		2015	
	Počet	Podiel v %	Počet	Podiel v %
Záujem o prácu v cestovnom ruchu	69	76,7	41	74,5
Dobrá povesť	24	26,7	18	32,7
Predchádzajúce štúdium	10	11,1	8	14,5
Miesto bydliska	4	4,4	3	5,5
Nasledovanie spolužiakov	1	1,1	0	0,0
Rodinná tradícia	1	1,1	0	0,0
Lahké štúdium	1	1,1	0	0,0
Iný motív	7	7,8	1	1,8

Prameň: Spracované podľa Gúčík, Al Khouri, 2014 a vlastné spracovanie, 2015.

Štúdium cestovného ruchu považuje za správnu voľbu až 90,9 % absolventov(tiek). Pri komparácii s priemerom minulých rokov je to až o 38,7 % viac (tabuľka 11).

Tabuľka 11 Opätovná voľba štúdia cestovného ruchu

Opätovná voľba štúdia/Rok	2008 – 2014		2015	
	Počet	Podiel v %	Počet	Podiel v %
Áno	47	52,2	50	90,9
Nie	22	24,4	5	9,1
Neviem	21	23,3	0	0,0
Spolu	90	100,00	55	100,0

Prameň: Spracované podľa Gúčík, Al Khouri, 2014 a vlastné spracovanie, 2015.

Absolventi(tky), ktorí(é) by sa opätovne pre štúdium cestovného ruchu nerozhodli, zdôvodňovali svoj postoj najmä jeho náročnosťou. To len potvrdzuje, že kvalita a náročnosť štúdia cestovného ruchu na Ekonomickej fakulte UMB úzko súvisí so zodpovednou prácou a tvorivosťou študentov(tiek).

3.2. Preferencie pri hľadaní zamestnania

Zaujímá nás, akým spôsobom a v ktorých regiónoch sa plánujú absolventi(tky) zamestnať. Kým v rokoch 2013 – 2014 mali absolventi(tky) v úmysle využiť viaceré možnosti oslovenia potenciálnych zamestnávateľov, v súčasnosti sa spoliehajú hlavne

na internet (89,1 %). Ostatné spôsoby ako napr. pracovné agentúry, médiá či úrady práce nie sú medzi absolventmi(tkami) veľmi obľúbené (tabuľka 12).

Tabuľka 12 Spôsoby hľadania zamestnania absolventov(tiek)

Spôsoby hľadania zamestnania/Rok	2013 – 2014		2015	
	Počet	Podiel v %	Počet	Podiel v %
Internet	83	90,2	49	89,1
Konexie	33	35,9	11	20,0
Pracovná agentúra	18	19,6	4	7,3
Médiá	16	17,4	4	7,3
Úrad práce	10	10,9	3	5,5
Inak	4	4,3	2	3,6

Prameň: Spracované podľa Gúčík, Al Khouri, 2014 a vlastné spracovanie, 2015.

Zisťovali sme, či absolventi(tky) plánujú pri hľadaní budúceho zamestnania osloviť organizácie cestovného ruchu doma alebo v zahraničí. Z absolventov(tiek), ktorí(é) ukončili inžinierske štúdium v roku 2015, chce zostať na Slovensku necelých 40 %. V rokoch 2008 – 2014 uprednostňovalo prácu na Slovensku pred zahraničím v priemere o 10 % absolventov(tiek) viac. Trh práce v zahraničí je lákavý pre takmer 30 % súčasných absolventov(tiek) (tabuľka 13).

Tabuľka 13 Záujem o prácu na Slovensku a v zahraničí

Záujem o prácu/rok	2008 – 2014		2015	
	Počet	Podiel v %	Počet	Podiel v %
Na Slovensku	44	48,9	21	38,2
V zahraničí	32	35,6	16	29,1
Záleží od konkrétnej ponuky	30	33,3	18	32,7

Prameň: Spracované podľa Al Khouri, 2014 a vlastné spracovanie, 2015.

Preferovaným regiónom Slovenska pri hľadaní zamestnania v roku 2015 je Banskobystrický kraj (25,5 %), ktorý bol v rokoch 2008 – 2014 v priemere až na treťom mieste. Častejšie sa chceli absolventi(tky) zamestnať v Bratislavskom a Nitrianskom kraji, u ktorých tento rok došlo k poklesu oproti predchádzajúcemu obdobiu až o 26,7 % (tabuľka 14). Preferencia krajov pri hľadaní zamestnania súvisí najmä s bydliskom absolventov(tiek), ekonomickou úrovňou kraja a odvetvím, v ktorom sa absolventi(tky) chcú presadiť. Nájdu sa aj takí(é), pre ktorých(é) tento faktor pri výbere zamestnania nie je podstatný.

Tabuľka 14 Záujem o prácu v regiónoch Slovenska

Kraj/Rok	2008 – 2014		2015	
	Počet	Podiel v %	Počet	Podiel v %
Bratislavský	30	33,3	12	21,8
Nitriansky	29	32,2	3	5,5
Banskobystrický	24	26,7	14	25,5
Trnavský	2	2,2	1	1,8
Žilinský	16	17,8	8	14,5
Trenčiansky	7	7,8	4	7,3
Prešovský	5	5,5	4	7,3
Košický	5	5,5	0	0,0
Na kraji nezáleží	13	14,4	10	18,2

Prameň: Spracované podľa Gúčík, Al Khouri, 2014 a vlastné spracovanie, 2015.

Bez ohľadu na región, či krajinu, sa plány absolventov(tiek) vyvíjajú podobne ako v minulých rokoch. Takmer 70 % respondentov(tiek) by si po ukončení štúdia chcelo nájsť zaujímavú prácu (tabuľka 15).

Tabuľka 15 Plány po ukončení štúdia v %

Plán po ukončení štúdia/Rok	2008 – 2014	2015
Nájsť si zaujímavú prácu	63,9	69,1
Absolvovať zahraničnú stáž/ prax	18,2	23,6
Založiť si vlastný podnik	11,6	7,3
Pokračovať v štúdiu	6,6	5,5
Iné	4,0	9,1

Prameň: Spracované podľa Al Khouri, 2014 a vlastné spracovanie, 2015.

Zahraničnú stáž by chcelo absolvovať viac ako 20 % respondentov(tiek), t. j. oproti priemeru minulých rokov je to rast o 5,4 %. Naopak, pokles zaznamenávame pri ambíciách v podnikaní a ďalšom štúdiu.

Hoci je snaha absolventov(tiek) nájsť zaujímavú prácu vo vyštudovanom odbore, najväčší záujem je rovnako ako v rokoch 2013 – 2014 o prácu v hotelierstve (41,8 %) a v cieľových miestach cestovného ruchu (34,5 %) (tabuľka 16).

Tabuľka 16 Záujem o prácu v odvetviach cestovného ruchu

Odvetvie cestovného ruchu/Rok	2013 – 2014		2015	
	Počet	Podiel v %	Počet	Podiel v %
Hotel, ubytovacie zariadenie	45	48,9	23	41,8
Cieľové miesto (Organizácia destinačného manažmentu)	36	39,1	19	34,5
Cestovná kancelária, cestovná agentúra	33	35,9	11	20,0
Štátna správa, samospráva	18	19,6	5	9,1
Pohostinské zariadenie	15	16,3	4	7,3
Kúpeľný podnik	7	7,6	2	3,6
Inde	6	6,5	2	3,6

Prameň: Spracované podľa Gúčík, Al Khouri, 2014 a vlastné spracovanie, 2015.

Významne poklesol záujem o prácu v cestovných kanceláriách a cestovných agentúrach, štátnej správe a samospráve, ako aj v pohostinstve. Záujem o prácu v kúpeľníctve nie je veľký azda aj preto, že sa mu v štúdiu nevenuje primeraná pozornosť.

Pri hľadaní zamestnania uprednostňujú absolventi(tky) pracovné funkcie na úrovni stredného manažmentu. Oproti roku 2013 sa podiel záujemcov o riadiacu funkciu v strednom manažmente zvýšil o 8,5 %. Naopak, vrcholový manažment s väčšou mierou zodpovednosti prestáva byť zaujímavým (tabuľka 17). Toto zistenie dávame do súvislosti so skutočnosťou, že takmer 90 % absolventov cestovného ruchu tvoria ženy, ktoré po absolvovaní štúdia preferujú rodinný život pred budovaním kariéry.

Tabuľka 17 Ambície zastávať riadiacu funkciu v manažmente v %

Stupeň manažmentu/Rok	2013	2014	2015
Základný	16,2	13,0	14,5
Stredný	57,0	62,0	65,5
Vrcholový	22,8	20,0	14,5
Nezáujem o riadiacu funkciu	4,0	4,0	5,5

Prameň: Spracované podľa Gúčík, Al Khouri, 2014 a vlastné spracovanie, 2015.

Napriek väčšiemu záujmu absolventov(tiek) o pracovné funkcie v strednom manažmente, 80 % z nich považuje za prioritu pri výbere zamestnania kariérny postup. Väčšiu váhu získalo iba finančné ohodnotenie (83,6 %). Do tretice najdôležitejších faktorov patrí aj pracovné prostredie (45,5 %). Lokalitu za prioritný faktor pri výbere zamestnania označila takmer štvrtina respondentov(tiek) (tabuľka 18). Tu zaznamenáme určitý rozpor v tvrdeniach absolventov(tiek), pretože takmer 20 % z nich uviedlo, že kraj pri výbere zamestnania nepovažujú za dôležitý (tabuľka 14).

Tabuľka 18 Prioritné faktory pri výbere zamestnania

Faktory/Rok	2015	
	Počet	Podiel v %
Finančné ohodnotenie	46	83,6
Možnosť osobného rozvoja/kariérny postup	44	80,0
Pracovné prostredie	25	45,5
Dobré meno organizácie	14	25,5
Lokalita	13	23,6
Pracovný čas	9	16,4
Iný	3	5,5

Prameň: Vlastné spracovanie, 2015.

Absolventi(tky) mali uviesť aj kritériá, ktorými sa riadia zamestnávateľia pri výbere nových zamestnancov. Zhodli sa v tom, že praktické skúsenosti uchádzačov o zamestnanie sú pre zamestnávateľov prvoradé (63,6 %). Napriek poklesu tohto kritéria oproti priemeru v minulých rokoch takmer o 25 %, stále zostáva na prvom mieste (tabuľka 19).

Tabuľka 19 Prioritné kritériá zamestnávateľov pri výbere zamestnancov

Kritériá/Rok	2013 – 2014		2015	
	Počet	Podiel v %	Počet	Podiel v %
Skúsenosti z praxe	81	88,0	35	63,6
Znalosť cudzích jazykov	52	56,5	18	32,7
Odborné vedomosti	27	29,3	16	29,1
Prvý dojem	21	22,8	5	9,1
Vysokoškolské vzdelanie	15	16,3	13	23,6
Dobré študijné výsledky	1	1,1	1	1,8
Iné	2	2,2	1	1,8

Prameň: Spracované podľa Gúčík, Al Khouri, 2014 a vlastné spracovanie, 2015.

Druhým najdôležitejším kritériom z pohľadu zamestnávateľov je znalosť cudzích jazykov (32,7 %) a odborné vedomosti (29,1 %). V rokoch 2013 – 2014 sa viac absolventov(tiek) domnievalo, že zamestnávateľia sa pri prijímaní zamestnancov rozhodujú na základe prvého dojmu. Dobré študijné výsledky považujú absolventi(tky) pre zamestnávateľov za takmer nepodstatné (tabuľka 19). Tento názor môže pôsobiť na súčasných(é) študentov(tky) demotivujúco, pretože mnohým ide len o získanie diplomu, nie o kvalitné vzdelanie (Gúčík, Vetráková, 2015).

Záver

Cieľom state bolo identifikovať motiváciu štúdia cestovného ruchu na Ekonomickej fakulte UMB a pracovné ambície absolventov(tiek) v akademickom roku 2014/2015 a konfrontovať ich s motiváciou a pracovnými ambíciami absolventov(tiek) v uplynulých rokoch. Z výsledkov prieskumu na základnom súbore 55 respondentov(tiek) vyplývajú viaceré skutočnosti.

Najčastejším motívom štúdia cestovného ruchu na Ekonomickej fakulte UMB je dlhodobý záujem o prácu v študovanom odbore a jeho povest' formovaná počas päťdesiatich rokov kontinuálnej prípravy absolventov(tiek) pre prax. Oproti minulým rokom vzrástol podiel tých, ktorí by si opätovne zvolili štúdium cestovného ruchu (91 %). Pokles počtu študentov(tiek) a absolventov(tiek) v roku 2015 je okrem iného dôsledkom demografického poklesu, pritom podiel študentiek je dlhodobo takmer 90%-ný. Z 55 absolventov(iek) absolvovalo 15 % prvý stupeň štúdia na inej vysokej škole.

Za posledných osem rokov došlo k zmene štruktúry uchádzačov(čiek) o štúdium cestovného ruchu. Kým v minulosti prevažovali absolventi(ky) gymnázií, v súčasnosti najväčší podiel pripadá na absolventov(tky) stredných odborných škôl (obchodných a hotelových akadémií) so slabšou najmä exaktnou vybavenosťou pre ekonomicko-manažérske štúdium. Nedostatočná je aj jazyková pripravenosť uchádzačov(čiek) o štúdium. Napriek tomu, že ISCED 3 požaduje znalosť dvoch cudzích jazykov, len malá časť študentov(tiek) ovláda dva cudzie jazyky a zapisuje si predmety vyučované v cudzom jazyku. Narastá podiel absolventov(iek), ktorí(é) aktívne ovládajú len jeden cudzí jazyk, čo je z hľadiska potrieb praxe v cestovnom ruchu nedostatočné. Pre zdokonaľovanie sa v cudzích jazykoch je nevyhnutné využiť aj vlastnú iniciatívu študentov (tiek) mimo univerzity. Prospešné je zapájanie sa do programov zameraných na študentské mobility. Okrem zlepšenia jazykových schopností prinášajú študentom(tkám) aj nové kontakty a skúsenosti, ktoré môžu neskôr v praxi využiť.

Výše 90 % absolventov(tiek) má skúsenosti s prácou v cestovnom ruchu a dve tretiny si plánovali po ukončení štúdia nájsť zaujímavú prácu. Najväčší záujem je o prácu v hotelierstve (42 %), potom v organizáciách destinačného manažmentu (35 %), klesá záujem o prácu v cestovných kanceláriách, štátnej správe a samospráve. Klesajúcu tendenciu má aj snaha samostatne podnikáť. Podobne klesá záujem o prácu vo vrcholovom manažmente v prospech stredného manažmentu.

Prioritou pri výbere zamestnania je finančné ohodnotenie a možnosť osobného rozvoja a kariérneho postupu. Absolventi(tky) si uvedomujú, že zamestnávateľia kladú dôraz na praktické skúsenosti, znalosť cudzích jazykov a odborné vedomosti. Za hlavnú príčinu neuplatnenia sa v praxi zamestnávateľia pokladajú nereálne očakávania absolventov(tiek) v oblasti mzdového ohodnotenia, pracovného zaradenia, pracovných podmienok a rozvoja kariéry, ale aj malú veľkosť podnikov a s tým spojený malý počet pracovných miest vyžadujúcich vysokoškolské vzdelanie. Pre praktické uplatnenie absolventov(tiek) v praxi sú potrebné aj osobnostné charakteristiky,

hlavne vyššia zodpovednosť a komunikačné schopnosti, schopnosť spolupracovať, samostatnosť a presnosť, záujem a ochota učiť sa ako aj flexibilita.

Treba si však uvedomiť, že úspešnosť adaptácie v praxi závisí predovšetkým od absolventa(ky), do akej miery už počas štúdia využil(a) príležitosti, ktoré ponúka vysoká škola s cieľom rozvíjať svoje spôsobilosti pre budúcu schopnosť zamestnať sa. Diplom prestížnej školy ešte neznamená aj uplatnenie sa v praxi. Významným nedostatkom je často nízka mieru uvedomenia si spoluzodpovednosti študenta(tky) za svoje štúdium. Časť študentov(tiek) chýba motivácia získať kvalitné vzdelanie, t. j. nie každý(á) dokáže využiť možnosti, ktoré ponúka fakulta na svoje zdokonaľovanie a rozvoj. Napriek tomu snahou fakulty je pripraviť absolventov(tky) pre budúcu prax a sprostredkovať im nielen potrebné vedomosti, ale aj zručnosti nevyhnutné pre budúcu prácu v študovanom odbore.

Kľúčové slová: Absolventi. Ambície. Cestovný ruch. Štúdium. Zamestnanie.

Použitá literatúra

- [1] AKADEMICKÁ RANKINGOVÁ A RATINGOVÁ AGENTÚRA. 2014. *Hodnotenie fakúlt vysokých škôl* 2014. [online]. [cit. 2015-09-08], 42 s. Dostupné na internete: <www.arra.sk >
- [2] GÚČIK, M., AL KHOURI, B. 2014. Očakávania absolventov cestovného ruchu Ekonomickej fakulty Univerzity Matej Bela o uplatnení v praxi. In *Scientia Iuventa* 2014. Banská Bystrica : Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela, 2014. ISBN 978-80-557-0700-6, s. 1 – 12.
- [3] GÚČIK, M., VETRÁKOVÁ, M. 2015. Súčasné trendy v terciárnom vzdelávaní. In *Ekonomická revue cestovného ruchu*, roč. 48, 2015, č. 3, ISSN 0139-8660, s. 132 – 141.
- [4] VETRÁKOVÁ, M. 2014. Uplatnenie absolventov cestovného ruchu Ekonomickej fakulty UMB na trhu práce. In *Folia Turistica* 4. Banská Bystrica : Ekonomická fakulta Univerzity Mateja Bela, 2014. ISBN 978-80-557-0697-9, s. 550 – 560.
- [5] *Každá druhá pracovná ponuka obsahuje požiadavku angličtiny*. [online]. [cit. 2015-09-09]. Dostupné na internete: <www.profesia.sk >
- [6] ÚSTAV INFORMÁCIÍ A PROGNOZ ŠKOLSTVA 2013. *Prijímacie konanie na vysoké školy na akademický rok 2012/2013 v číslach a grafoch*. [online]. [cit. 2015-09-09], 81 s. Dostupné na internete: <www.uips.sk >

Adresa autorov: prof. Ing. Marian Gúčík, PhD., Ing. Kristína Pančíková, Ekonomická fakulta UMB, Tajovského 10, 975 90 Banská Bystrica; e-mail: marian.gucik@umb.sk, kristina.pancikova@umb.sk